

ОТГОВОРИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

ПО СПЕЦИАЛНИЯ ДОКЛАД НА ЕВРОПЕЙСКАТА СМЕТНА ПАЛАТА

Адаптиране на правилата на политиката на сближаване в отговор на пандемията от COVID-19

Средствата са разходвани по-гъвкаво, но е необходимо да се извлекат поуки относно използването на политиката на сближаване като инструмент за реагиране при кризи

Съдържание

I. ОТГОВОРИ НА КОМИСИЯТА НАКРАТКО	2
II. ОТГОВОРИ НА КОМИСИЯТА НА ОСНОВНИТЕ КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ НА ЕСП.....	3
1. Приоритизиране от страна на националните органи на инструментите за противодействие и възстановяване от кризи	3
2. Паралелно изпълнение на различни потоци на финансиране.....	3
3. Мониторинг и докладване.....	4
III. ОТГОВОРИ НА КОМИСИЯТА НА ПРЕПОРЪКИТЕ НА ЕСП	5
1. Препоръка 1 — Да се анализира целесъобразността на политиката на сближаване като бюджетен инструмент за реакция при кризи.....	5
2. Препоръка 2 — Да се извършва мониторинг на усвояването на средствата по линия на REACT-EU, за да се предоставя подкрепа, ориентирана към резултатите, в областите, където е необходимо.....	5

В настоящия документ са представени отговорите на Европейската комисия на констатациите от специален доклад на Европейската сметна палата съгласно член 259 от [Финансовия регламент](#), които ще бъдат публикувани заедно със специалния доклад.

I. ОТГОВОРИ НА КОМИСИЯТА НАКРАТКО

По време на пика на кризата с COVID-19 институциите на ЕС работиха заедно, за да намерят най-добрия начин за подкрепа на държавите членки, нуждаещи се спешно от ликвидност. Като позволиха използването на **наличното финансиране по линия на политиката на сближаване** за периода 2014—2020 г., двете инвестиционни инициативи в отговор на коронавируса се оказаха от значителна полза за националните органи. Според оценките на ЕСП около 35 милиарда евро са преразпределени във всички сектори в резултат на новите възможности за гъвкавост. Според оценките на Комисията около две трети от тази сума, близо **23 милиарда евро**¹, са били препрограмирани специално, за да се противодейства на въздействието на пандемията, главно за системата на здравеопазването, финансовата подкрепа за малките и средните предприятия и за създаването на временни национални схеми за работа при непълно работно време.

През 2021 г. политиката на сближаване получи допълнително финансиране от инициативата NextGenerationEU под формата на **средства по линия на REACT-EU на стойност 50,6 милиарда евро**. Това допълнително финансиране **подпомогна държавите членки** чрез увеличаване на тяхната ликвидност и осигуряване на нови ресурси за посрещане на кризисни нужди.

Комисията помогна на органите да се ориентират и да намерят полезни взаимодействия между всички нови инструменти за финансиране. Тя разглеждаше всички искания като приоритет, което позволи бързо одобряване на измененията на програмата. Дори по приключените мерки, които започнаха след 1 февруари 2020 г., можеха да бъдат възстановени средствата и те да бъдат финансирани от бюджета на ЕС в размер на 100 %, без да се изисква национално съфинансиране. Беше предложена гъвкавост по отношение на рамките за изпълнение и одит, като същевременно се запази изискването за стриктно спазване на приложимите правила. REACT-EU бе първият инструмент, който се използва по линия на Next Generation EU, като първите плащания за държавите членки бяха направени през юни 2021 г.

Благодарение на значителното препрограмиране и временното използване на съфинансиране от ЕС от 100 % финансовото изпълнение се ускори допълнително през периода 2020—2021 г.: процентът на разходите се увеличи до 73 % в края на октомври 2022 г., след като ЕСП приключи одитната си дейност.

Пандемията от COVID-19 предизвика сериозни смущения в икономиките и обществата на държавите членки, водещи до риск от задълбочаване на регионалните различия и социалните неравенства. За да се гарантира, че политиката на сближаване може успешно да преследва дългосрочната си цел за намаляване на социално-икономическите и териториалните различия, тя трябваше спешно да се адаптира към по-широкия контекст и да се насочи към последиците от пандемията, които оказват въздействие върху живота на хората, предприятията, инвестициите и изпълнението на проектите. Възможностите за гъвкавост в рамките на ИИОК и ИИОК+ бяха от решаващо значение, за да се избегне по-нататъшното задълбочаване на различията между регионите вследствие на кризата, като същевременно се инвестират средства по линия на REACT-EU, за да се продължи необходимата подкрепа за здравеопазването, предприятията и работниците и се подготви възстановяването в съответствие с приоритетите в областта на околната среда и цифровите технологии.

Политиката на сближаване доказва напълно своята адаптивност и гъвкавост като една от най-големите инвестиционни политики на ЕС за възстановяване от кризата. Това обаче не доведе до превръщането на политиката на сближаване в инструмент за реакция при кризи — съответните възможности за гъвкавост бяха добре ограничени в правната рамка, както и във времето. Политиката на сближаване остава преди всичко дългосрочна инвестиционна политика за социално и икономическо сближаване между европейските региони в съответствие с приоритетите на ЕС. Политиката на сближаване продължава да изпълнява основната си цел за укрепване на икономическото, социалното и териториалното сближаване и за изпълнение на политическите приоритети на Съюза, като екологичния и цифровия преход, и ще продължи да го прави по-специално в рамките на програмите от поколението на периода 2021—2027 г.

II. ОТГОВОРИ НА КОМИСИЯТА НА ОСНОВНИТЕ КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ НА ЕСП

1. Приоритизиране от страна на националните органи на инструментите за противодействие и възстановяване от кризи

Комисията счита, че държавите членки правилно са приоритизирали използването на инструментите за противодействие и възстановяване от кризи, за да се гарантира, че засегнатите операции са адаптирани към новите обстоятелства, че вече инвестираните ресурси не се губят и фондовете спомагат за ограничаване на въздействието на пандемията върху сближаването. Следва да се отбележи също така, че с допълнителното финансиране по линия на REACT-EU беше предоставена възможност за инвестиции преди началото на програмите за периода 2021—2027 г., за да се преодолее разликата между периода 2014—2020 г. и периода 2021—2027 г. и да се улесни възстановяването².

2. Паралелно изпълнение на различни потоци на финансиране

Комисията признава необходимостта от координация и взаимно допълване при изпълнението на фондовете на политиката на сближаване, по-специално REACT-EU, и MВУ.

Рисковете от двойно финансиране до голяма степен са смекчени от няколко механизма и разпоредби. Както държавите членки, така и Комисията обръщат специално внимание на избягването на припокриванията. Първо, съгласно член 63, параграф 9 от POP за програмния период 2021—2027 г. разходите, включени в заявление за плащане за един от фондовете, не се включват другаде по същия фонд или по друг инструмент. Това вече се прилага в периода 2014—2020 г. и се наблюдава отблизо чрез одитни дейности и ще продължи да бъде наблюдавано отблизо. Тази разпоредба е силно подчертана и в критериите за подбор, прилагани в държавите членки при подбора на техните проекти.

Второ, програмните документи, т.е. споразумението за партньорство, програмите и териториалните планове за справедлив преход, изискват описание на взаимното допълване и полезните взаимодействия между политиката на сближаване и други инструменти на Съюза, с

---

² Вж. констатация 36 на ЕСП и каре 2.

цел да се избегне припокриване и да се даде възможност за предвиждане на всеки възможен риск от двойно финансиране.

Както в споразуменията за партньорство за програмите за периода 2021—2027 г., така и в националните планове за възстановяване и устойчивост (ПВУ) се предвижда описание на взаимното допълване с други инструменти. Това се използва като основа за по-нататъшни договорености за координация, за да се гарантира, че са осигурени взаимно допълване и полезни взаимодействия между различните инструменти.

Службите на ГД „Регионална и селищна политика“ и ГД „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“ бяха надлежно асоциирани към оценката на плановете за възстановяване и устойчивост, предложени от държавите членки в рамките на МВУ, като по този начин се гарантира пълно взаимодействие и знания относно целите на държавите членки в рамките на МВУ и фондовете на политиката на сближаване. Освен това, като част от оперативните договорености, подписани с Комисията, държавите членки също така се ангажират да организират съвместно ежегодна проява със заинтересованите страни за обсъждане на взаимното допълване, полезните взаимодействия и съгласуваността между изпълнението на ПВУ и другите програми на ЕС³.

3. Мониторинг и докладване

С цел осигуряване на повече прозрачност и отчетност относно използването на финансиране по линия на политиката на сближаване във връзка със здравеопазването (включително ваксинацията), подкрепата за бизнеса и схемите за работа при непълно работно време Комисията публикува набор от 32 незадължителни показателя за COVID-19. Те бяха широко използвани от държавите членки, като помогнаха на органите и Комисията да наблюдават и оценяват как финансирането по линия на политиката на сближаване, включително от средства от REACT-EU, е било използвано в контекста на пандемията.

Комисията продължава да се ангажира с това да информира гражданите си за всички публични разходи. Поради тази причина Комисията създаде три интерактивни информационни табла в рамките на платформата за свободно достъпни данни⁴ относно използването от държавите членки на финансиране по линия на политиката на сближаване по време на кризата. Таблото съдържа информация за разходите на държавите членки, по-специално в основните области — **здравеопазване, стопанска дейност и пряка подкрепа за хората**⁵.

---

³ Вж. констатация 40 на ЕСП.

⁴ Табло за коронавируса: Отговор на политиката на сближаване на ЕС — Информационно табло на REACT-EU — Преглед на показателите за коронавируса на политиката на сближаване

⁵ Вж. констатации 73—79 на ЕСП.

III. ОТГОВОРИ НА КОМИСИЯТА НА ПРЕПОРЪКИТЕ НА ЕСП

1. Препоръка 1 — Да се анализира целесъобразността на политиката на сближаване като бюджетен инструмент за реакция при кризи

Целева дата за изпълнение: до края на 2024 г.

Комисията приема препоръката.

2. Препоръка 2 — Да се извършва мониторинг на усвояването на средствата по линия на REACT-EU, за да се предоставя подкрепа, ориентирана към резултатите, в областите, където е необходимо

Целева дата за изпълнение: незабавно

Комисията приема препоръката.

Комисията ще продължи да наблюдава и да предоставя подкрепа на управляващите органи във връзка с изпълнението на приоритетите на REACT-EU. В този контекст Комисията ще идентифицира програмите, които се сблъскват с трудности при изразходването на средствата, и ще работи с програмните органи за максимално увеличаване на потенциала на средствата от REACT-EU. Съгласно принципа на споделено управление държавите членки са тези, които трябва да гарантират, че съфинансираните операции допринасят ефективно за постигането на общите и конкретните цели за ефективност.